

Lokalna agencija za razvoj
VJEVERICA d.o.o. DRENOVCI
Vladimira Nazora 8
32 257 Drenovci
OIB:79451391147

EVALUACIJA PROJEKTA „ŽENE POKRETAČI DRUŠTVA“

U Drenovcima, rujan 2016. godine

NARUČITELJ:

Lokalna akcijska grupa Šumanovci
Vladimira Nazora 8
32257 Drenovci
Verica Mušić, upraviteljica

ANALIZU ULAZNE ANKETE IZRADILA:

Lokalna agencija za razvoj Vjeverica d.o.o.
Vladimira Nazora 8, 32257 Drenovci
mr.sc. Ana Cvitković-Komesarović
direktorica agencije Vjeverica d.o.o.

Lokalna agencija za razvoj Vjeverica d.o.o. izradila je ovu Evaluaciju projekta „Žene pokretači društva“ koji je Lokalna akcijska grupa Šumanovci provela u jednogodišnjem razdoblju od 15. rujna 2015. godine.

Analizu izradila:

SADRŽAJ

---

1. Uvod
2. Opis projekta
3. Okvir evaluacije
4. Evaluacija projektnog tima – procjena
5. Evaluacija rodno osjetljivog obrazovanja
6. Evaluacija radionica
7. Evaluacija vidljivosti aktivnosti
8. Zaključak

1. UVOD

Projekt Žene pokretači društva proveden je u razdoblju od 15. rujna 2015. godine do 15. rujna 2016. godine na ruralnom području LAG-a Šumanovci, Vukovarsko – srijemska županija (VSŽ). Za provođenje projekta bila je zadužena Lokalna akcijska grupa “Šumanovci”. Suradnici u provedbi projekta bili su osnovna škola Mare Švel – Gamiršek Vrbanja, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije te Poljoprivredni fakultet iz Osijeka.

Projekt je financijski podržala Hrvatska banka za obnovu i razvoj kroz javni natječaj za dodjelu donacija “HBOR u zajednici 2015. godine”.

Na temelju praćenja sastanaka radne skupine, uvida u projektni prijedlog, pozivnice i upitnike za korisnike/ce, izvještaje i evaluaciju svih pojedinačnih aktivnosti, fotografije, web stranicu i drugu građu koja je nastala kao rezultat provedbe ovoga projekta, procjenu projekta pripremila je Ana Cvitković-Komesarović, direktorica Lokalne agencije za razvoj “Vjeverica”.

Cilj je evaluacije pružiti dodatni, vanjski uvid u postignuća te pouke i preporuke koje proistječu iz postignutih rezultata i ostvarenih ciljeva u odnosu na početna očekivanja nakon dvanaest mjeseci provedbe.

2. OPIS PROJEKTA

Projekt “Žene pokretači društva” pokrenut je zbog provedbe politike rodne jednakosti koja se temelji na međunarodnim i nacionalnim dokumentima s područja zaštite ženskih ljudskih prava i sloboda. Posebice, to se odnosi na Konvenciju o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena i Konvenciju o pravima djece, Ustav Republike Hrvatske, Zakon o ravnopravnosti spolova i Nacionalnu politiku za ravnopravnost spolova programom provedbe 2011.-2015. godine.

Uvidom u provedbu politike ruralnog razvoja Europske unije, koja je glavni izvor razvojnih fondova za ruralna područja Republike Hrvatske, proizlazi da su dva glavna načela ruralnog razvoja: integracija jednakosti žena i muškaraca te aktivno sudjelovanje oba spola u provedbi programa.

Glavni cilj ovoga projekta bio je jasno postavljen, a podrazumijevao je preobrazbu uloge žene u manje razvijenim ruralnim područjima Vukovarsko-srijemske županije.

Specifični cilj bio je promicanje rodno osviještene politike kroz educiranje ciljanih skupina.

Primarne ciljne skupine projekta bili su: žene sa područja LAG-a Šumanovci, predstavnici javnog i civilnog sektora, te mladi i djeca.

Heterogenost ciljne skupine i ravnopravno sudjelovanje predstavnika iz različitih sektora društva bio je veliki izazov za nositelje projektnih aktivnosti i izvoditelje te čini ovaj projekt, drugačijim, posebnim.

Planirane aktivnosti za ostvarivanje ovih ciljeva su:

1. Promicanje ljudskih prava žena i rodne ravnopravnosti - To je značilo uspostavu suradnje i povezivanje s predstavnicima jedinice lokalne samouprave i predstavnicima udruga u svrhu provođenja edukacija kroz upoznavanja javnosti sa Zakonom o ravnopravnosti spolova i drugim antidiskriminacijskim zakonima te mehanizmima zaštite od rodne diskriminacije. Promicanje uporaba rodno osjetljivog jezika u tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao i u javnom govoru i medijima.

Cilj je bio organizirati edukativne programe u motivirajućem okruženju uz rad sa svim predstavnicima i pripremljenim praktičnim pomagalicama za korištenje u procesu prenošenja znanja (mapa, video zapisi, međunarodni i nacionalni dokumenti kao izvori prava te blokovi, olovke, promotivne letke projekta) za heterogenu skupinu ravnopravno na više osnova (dobi, spola, etničke pripadnosti, razine znanja i sl.).

Očekivani rezultati ove aktivnosti bili su unaprijeđen stupanj obrazovanja o pravima žena, povećan interes u javnosti o pravima žena i povećanje utjecaja na prevladavanje stereotipa o spolu/rodu, diskriminacijskim stavovima o „pripisanim ulogama“ sudionika/ca programa.

2. Rodno osjetljivo obrazovanje - Izradio se rodno osjetljiv materijal informiranja učeničke populacije u završnim razredima osnovnih škola o atraktivnosti zanimanja traženih na tržištu rada, s ciljem razvoja interesa u učenica za upis u srednje škole u kojima tradicionalno i statistički prevladava muška učenička populacija, te u učenika za upis u srednje škole u kojima tradicionalno statistički prevladava ženska učenička populacija. Provedena je edukativna radionica sa učenicima osnovne škole s ciljem upoznavanja i boljeg razumijevanja učeničke populacije mehanizmima za promicanje i zaštitu ravnopravnosti spolova.
3. Ravnopravnost u procesu odlučivanja u političkom i javnom životu i uklanjanje nasilja nad ženama, aktivnosti koje su se provodile kroz dvije radionice, dvije javne tribine i dva seminara o ravnopravnosti u političkom i javnom životu koje su bile posvećene ženama, predstavnicima javnog sektora te organizirane u suradnji s gradovima i općinama u kojima su se održavale. Drugi dio edukativnog programa ove aktivnosti obuhvaća pet radionica o rodno uvjetovanom nasilju i tri okrugla stola na istu temu.

Cilj edukativnih programa bio je uključivanje žena, mladih i predstavnika javnog sektora u integracijske politike zajednice o rodnoj ravnopravnosti.

4. Organizacija sastanaka nositelja projektnih aktivnosti ciljem redovitoga praćenja i planiranja provedbe aktivnosti.
5. Izdavanje jedne publikacije Položaj žene u ruralno području “51 pitanje za ženu” u čiji sadržaj su prenesene provedene aktivnosti kako bi dugoročno poslužila kao praktičan izvor u procesu

prenošenja znanja, ciljem povećanja razine osviještenosti uloge žene iz ruralnog područja u modernom društvu i utjecaj na razvoj demokracije i ljudskih prava.

6. Vidljivost aktivnosti planirana je putem distribucije promotivnih letaka, suradnje s medijima i, uopće, informiranje šire javnosti o aktivnostima i rezultatima projekta ciljem povećanja razine osviještenosti o važnosti provedbe rodno osviještene politike na razvoj zajednice i održivi napredak.

Nakon završetka projekta i izdavanja publikacije, predviđena je diseminacija rezultata i publikacije na lokalnoj i nacionalnoj razini.

3. OKVIR EVALUACIJE

Metoda provođenja evaluacije sastojala se u:

1. Obradi izvješća i materijala korištenom input-output analizom,
2. Analizi ostvarenoga utjecaja, uz unaprijed utvrđene indikatore uspjeha projekta.

Indikatori uspjeha projekta su:

- Participacija korisnika projekta
- Strateško prisustvo u medijima
- Ostvarena suradnja s ključnim akterima

Analiza utjecaja napravljena je tako što se na osnovi nje mogu dobiti odgovori na sljedeća pitanja:

- Kako je projekt doprinjeo jačanju svijesti aktera u projektu?
- Što je promijenjeno provođenjem projekta?
- Je li dobro odrađena ciljana skupina te pravilno smještena u okvire provođenja projekta?
- Što su bile jake i slabe strane u provođenju projekta?
- Kakav je utjecaj ostvaren na ciljane skupine?
- Je li projekt imao odgovarajući doseg?
- Je li i u kojem smislu projekt održiv?

Posebna usmjerenost u provedbi projektnih aktivnosti bila je na:

1. Motiviranju škola i nositelja odgojno-obrazovne djelatnosti da se uključe u izvaninstitucionalne obrazovne programe za rodnu jednakost, ravnopravno nastavnici i učenici te preuzmu ulogu multiplikatora stečenih znanja i vještina u svojim školama i, po mogućnosti, široj sredini, jačanju suradnje i organizaciji podrške.
2. Organizaciji sadržaja i uključivanje dionika ka unaprjeđenju znanja i svijesti o položaju žena u ruralnim područjima.
3. Pripremi i dostupnosti pomagala na temu rodne ravnopravnosti za prenošenje znanja i vještina (izrada mape, tiskanje brošura, PowerPoint prezentacije, filmovi i drugi pisani materijali).
4. Uključivanju predstavnica mehanizama za provedbu rodne ravnopravnosti.
5. Senzibiliziranju šire javnosti i vidljivosti projektnih aktivnosti.

4. EVALUACIJA PROJEKTOG TIMA-PROCJENA

Evaluator je sudjelovao na pet radnih sastanaka projektnog tima te, ujedno, pratio:

- Provedbu planiranih aktivnosti projekta
- Eventualne poteškoće u provedbi
- Odnos među članovima tima

Suradnja nositelja projektnih aktivnosti i projektnog tima bila je na visokoj razini. Na početku implementacije projekta organizirana su dva sastanka, sa suradnicima na kojima je usuglašen plan provedbe. Nakon toga s projektnim timom i volonterima su uređena sva važna pitanja, posebice o podjeli poslova, terminima provedbe, određivanja nositelja i financijama.

Na temelju praćenja sastanaka radne skupine i metodologije rada može se zaključiti da su se sastanci održavali po planiranoj dinamici i maksimalnom zastupljenosti svih članova/ca te, dodatno, prema ukazanim potrebama. Komunikacija se odvijala i putem elektronske pošte, telefonom, u manjim tematskim skupinama.

Svi članovi/ce projektnog tima bili su dobro pripremljeni, davali su iscrpna izvješća unutar svoga područja. Redovno su se odraživale sve točke dnevnoga reda i aktivnosti prema planiranoj dinamici. Svi članovi/ce su, na vrijeme, obavještavani o eventualnim promjenama (kijih je bilo i koje su se uspješno rješavale u hodogramu aktivnosti), tako da je svatko u timu imao prilike iznijeti mišljenje i sugestiju te sudjelovati u donošenju odluka.

Smatram da su se detalji plana i programa razvoja projekta postavili veoma dobro već u ranoj fazi provođenja aktivnosti, što je osiguralo punu implementaciju u planiranim okvirima. Također, olakšano je i planiranje mikro aktivnosti po pojedinim komponentama, jer nositelji istih imali su jasnu i preglednu informaciju o svom sudjelovanju i obvezama te ukazanom povjerenju.

Izvoditelji/ce su bili visokokvalificirani stručnjaci/kinje iz ovoga područja, kao i cjelokupni tim koji se uspješno nosio sa svim promjenama i rizicima. Sam projektni prijedlog, iako s puno sudionika, kvalitetno je osmišljen tako da su sve aktivnosti predviđene projektom u planiranom roku realizirane.

5. EVALUACIJA RODNO OSJETLJIVOG OBRAZOVANJA

U sklopu projekta, jedna od predviđenih aktivnosti bilo je i rodno osjetljivo obrazovanje. Glavni cilj projekta i aktivnosti rodno osjetljivog obrazovanja bio je preobrazba uloge žene kroz obrazovanje nositelja odgojno - obrazovne djelatnosti o rodno osviještenoj politici. Ciljna skupina programa bila je zainteresirano nastavno i stručno osoblje, učenici viših razreda osnovne škole. U ovu aktivnost bilo je uključeno 63 učenika osnovne škole iz Vrbanje.

Na početku aktivnosti ispitana su očekivanja sudionika/ca vezana uz njihov dolazak na radionicu, a evaluacija je provedena na kraju radionice, u pisanom i usmenom izražavanju. Ovakav način evaluacije može se smatrati komplementarnim, jer su pisanom i usmenom evaluacijom obuhvaćeni različiti aspekti rada, ali i jedan i drugi način evaluacije imao je jasnu praktičnu svrhu za buduće projekte. Kako bi se evaluirala cjelovita i dugoročna učinkovitost ovoga pristupa, potrebno ju je povezati s evaluacijom na više razina, odnosno, evaluacijom učenika/ca i nastavnoga i/ili stručnog osoblja, provedenim aktivnostima u školi i uređenim planovima za daljnju primjenu.

Ukupno je dvadeset i dvoje učenika te četvero nastavnika/ca i/ili stručnih suradnika/ca sudjelovalo u evaluaciji. Očekivanja sudionika/ca od radionice bila su stjecanje novih znanja o ženskim ljudskim pravima, mišljenja vršnjaka/vršnjakinja o određenim temama vezanim uz ženska ljudska prava i upoznavanje vještina za koje smatraju da će im biti korisne u svakodnevnom životu (rad u okruženju u kojem prevladavaju muškarci i njihov način razmišljanja). Svi sudionici, njih dvadeset i šestoro, naveli su da bi preporučili ovu radionicu i drugima. Najčešće naveden razlog, zbog kojeg bi sudionici/ce preporučile ovaju radionicu, bio je poticanje na razmišljanje o stvarima za koje su prije smatrali da ih se ne tiču.

Naime, mnoge osobe (žene) nisu svjesne neravnopravnog položaja žena u društvu jer same tu neravnopravnost ne doživljavaju kao takvu. Bez obzira na to, ona je, ipak, prisutna. Također, većina navodi da mnogi nisu osviješteni o svojim pravima te da bi kroz ovu radionicu mogli naučiti što su i koja su (ženska) ljudska prava, što znači neravnopravnost spolova i ravnopravnost u obrazovanju, kako se izboriti za ta prava, a to bi sve, možda, moglo spriječiti predrasude. Također, sudionici/ce navode da bi ovu radionicu trebale proći i druge osobe, jer će se informiranjem i osvješćivanjem postići i cilj ovoga projekta, a to je rodna jednakost.

Nadalje, nekoliko sudionika/ca navode da je važna razmjena iskustava različitih osoba, jer se tek zajedničkim radom može nešto promijeniti. Također, možemo čuti i što drugi ljudi misle o istoj temi. Nekoliko mladih osoba navelo je da bi ovu radionicu preporučili drugima zato što se obrađuju teme koje nisu uključene u školski program, a važne su u svakodnevnom životu. Također, nekoliko njih navelo je da su saznali informacije koje nisu dobili od svojih roditelja, a misle da će im nove spoznaje pomoći u prepoznavanju situacija u kojim im se krše prava i što učiniti u takvim okolnostima.

Provedena usmena evaluacija Što ću ponijeti sa sobom? više je bila usmjerena na osobni razvoj sudionika i međugrupnu dinamiku. U svojim odgovorima sudionici/e su posebno istakli/e da će sa sobom ponijeti:

Nova znanja, jer su osvijestili teme o kojima nisu do tada razmišljali na isti način. Neke sudionice navele su da, iako su znale da je položaj žene lošiji od položaja muškaraca, smatrale su da svojim radom mogu sve postići. Sada su svjesnije određenih odnosa i osnažene su u svojim stavovima o rodnim odnosima. Nekoliko učenika/ca navelo je da su tijekom radionica imale priliku navesti neka svoja osobna iskustva te se nadaju da su time pomogle drugim ljudima. Mladi, također, ističu da su kroz primjere postali osviješteni da nije sve onako kako se čini na prvi pogled, odnosno, da je potrebno razmatrati i skrivena značenja koja nam različiti segmenti društva, mediji i sl. šalju o rodnim ulogama i očekivanjima oba roda. Ono što je bilo veliko

iznenađenje za većinu nastavnika/ca je sposobnost, otvorenost i način na koji su mladi ljudi prezentirali svoja mišljenja.

Način i sadržaj rada, jer je radionica postigla grupnu koheziju, pozitivno raspoloženje i želje za sudjelovanje u budućim aktivnostima. Naglašen je uspješan spoj sadržaja za učenike/ce i nastavnice. Sadržaj im je bio dovoljno zanimljiv, informativan, prihvatljiv i poticajan, a provedene teme primjenjive u praksi. Rad se odvijao u podskupinama koje su činili i učenici i nastavnici/stručni suradnici, a nekoliko nastavnika/ca navelo je da su se pribojavali ovakvoga načina rada. Svi sudionici pohvalili su postignut omjer u radu između nastavnika/ca i učenika/ca. Kao najveću dobit ovakvoga načina rada, svi dionici navode razmjenu i obogaćivanje postojećega znanja. Gotovo svi sudionici/e ističu da su se, neovisno o razlikama u godinama, osjećali ravnopravnima, da su ovu radionicu doživjeli kao mjesto gdje mladi ljudi mogu izreći što mi misle i kako se osjećaju te osjećali da se i njihovo mišljenje uvažava.

Planove za budućnost; pet članova nastavnoga i stručnoga osoblja navelo je da su sudjelovanjem u ovoj radionici dobili ideju za obogaćivanjem programa rada u svojoj školi. S obzirom na to da je tema rodne jednakosti slabo zastupljena, kako u školama tako i u svakodnevnom životu, isti bi u sljedećoj školskoj godini organizirali radionice ili započeli projekt u svojoj sredini. Pri tomu su iskazali i želju za suradnjom s udrugama koje se bave pitanjem rodne jednakosti. Također, i učenici/ce i nastavnici/ce ističu važnost da u provedbi tih radionica sudjeluju osobe različite dobi i spola čime se obogaćuje znanje i jednih i drugih te se stječe uvid u perspektivu drugih sudionika. Nekoliko učenika/ca navelo je da je važno i muškarce osvijestiti o položaju žena, te da bi se u sljedećim radionicama trebalo pokušati uključiti i veći broj mladića.

Može se zaključiti da je ova radionica potaknula učenike/ce i nastavnike/ce na razmišljanja o ravnopravnosti spolova, donjela motivaciju i zadovoljstvo odabranim temama, načinom rada i pristupačnošću voditelja/ica. U evaluaciji je istaknuto da bi bilo korisno, u budućnosti, organizirati dodatne kraće edukacije koje bi izravno odgovarale specifičnim potrebama „korisnika“. Na primjer, nekoliko je osoba navelo da ih zanima nasilje nad djevojkama i ženama, kao i mehanizmi zaštite ravnopravnosti spolova, odnosno, komu se obratiti kada nastane problem. Nadalje, velik broj sudionika naglasio je zadovoljstvo radom u skupinama koje su bile dobno i obrazovno heterogene.

Glavnom prednošću ovakvoga rada smatraju razmjenu mišljenja, gledanje istoga problema iz različitog kuta, ali i „prijenos znanja“ između učenika i nastavnika.

Također, aktivnosti su i dodatno obogaćene sudjelovanjem mladića koji su u temu ženskih ljudskih prava unijeli i „mušku perspektivu“. Dakle, iz prethodno napisanoga, može se zaključiti da postoji potreba i interes za radionicama o ženskim ljudskim pravima. U budućnosti naglasak bi se trebao staviti na uključivanje većega broja mladića.

6. EVALUACIJA RADIONICA (okruglih stolova ,javnih tribina, seminara)

Radionice su organizirane kontinuirano tijekom trajanja projekta u različitim vremenskim terminima koji su se određivali sukladno mogućnosti korištenja potrebnog prostora u mjestu održavanja. Radionice su se

provodile u suradnji s gradskim poglavarstvom Grada Županja, Općinom Bošnjaci, Štitar, Gunja, Drenovci i Vrbanja ,uz mogućnost korištenja opreme i podršku ljudskih kapaciteta.

Ciljana skupina/sudionici poludnevni radionice bili su: predstavnici jedinica lokalne samouprave, predstavnici raznih udruga, mladi te žene . U radionicama su podjednako sudjelovali i žene i muškarci.

Skupina je bila poluotvorenoga karaktera. Većina sudionika/ca sudjelovali su na više radionica.

Metodologija rada: kratko izlaganje/uvod u temu i nakon toga interaktivni, radionični rad u skupinama, debatanje, zaključivanje i evaluacija (upitnik). Zainteresiranost svih sudionika/ca bila je značajna: svi su bili motivirani i aktivni tijekom izvedbe. Odmah nakon prve radionice, svi sudionici izrazili su želju i potrebu za češćom organizacijom i dolaskom na radionice .Svi sudionici ocijenili su sve radionice ocjenom 5 (odlično/vrlo zanimljivo) zbog korisnosti radionica, učenja i zadovoljstva svojim doprinosom u radionici te utjecaja na njihovo daljnje napredovanje, obitelj i rad u zajednici. Iskazali su osjećaj pripadnosti programu i žele u budućnosti biti dio toga.

Predstavnicu nositeljice projekta bila je stalno prisutna uz sudionike/ce.. Planiranje, organizaciju osvježenja i odgovornost za sudionike/ce imala je nositeljica projekta. Radionice su medijski praćene od strane Hrvatskog radija Županja te lokalnih novina. Objavljivani su oglasi o održavanju radionica, te su sve radionice popraćene i na internet stranici nositelja projekta.

Vlastita procjena postojećega znanja o obrađenim temama bila je takva da ih najveći broj nema dovoljno znanja o temi, a najmanje su upoznati s mehanizmima zaštite i promicanja ravnopravnosti spolova .Niti jedan sudionik/ca nije naveo da ima mnogo znanja o temama.

Radionica/ okrugli stol/ edukacija: Rodno uvjetovano nasilje i nasilje nad ženama

Ukupno je održano 4 radionice u različitim mjestima na području LAG-a Šumanovci i to:

- 19.01.2016. i 18.02.2016.u Drenovcima,
- 07.06.2016. u Štitaru i
- 20.06.2016. u Bošnjacima.

Zatim tri okrugla stola te jedna edukacija na istu temu po mjestima :

- 12.04.2016. u Drenovcima,
- 24.05.2016. u Bošnjacima ,
- 04.05.2016. u Županji i
- 08.07.2016. u Dreovcima.

U skupinama je sudjelovalo od osam do dvadeset i pet sudionika/ca. Udio sudionika prema spolu je uglavnom podjednak, sa nešto većim udio sudionika muškog spola(M52%,Ž48%).

Provedba same radionice osmišljena je kroz edukacijski dio o najčešćim stereotipima o rodu i spolu i temeljnom razlikovanju navedenoga. Drugi dio radionice zamišljen je kao interakcija sa sudionicima o

navedenoj temi i, u konačnici, popunjavanje evaluacijskoga listića kojim bi se utvrdila razina razumijevanja i znanje koje su sudionici stekli na samoj radionici.

Radionica/javna tribina/seminar: Ravnopravnost u političkom i javnom životu / ravnopravnost u predstavničkim i izvršnim tijelima

Ukupno je održano dvije javne tribine ravnopravnost u javnom i političkom životu,

- 29.11.2015. u Vinkovcima (Organiziranjem ove radionice ujedno je i obilježen Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama), i
- ravnopravnost u predstavničkim i izvršnim tijelima 16.12.2015. u Županji,

Dva seminara o ravnopravnosti u predstavničkim i izvršnim tijelima,

- 18.01.2016. u Gunji i
- 20.01.2016. u Štitaru,

te dvije radionice o ravnopravnosti u političkom i javnom životu;

- 03.10.2015. u Drenovcima i
- 03.02.2016. u Vrbanji.

U skupinama je sudjelovalo od 14 do 38 sudionika/ca. Sudionici su bili, iznimno, zainteresirani za radionice, motivirani i u potpunosti angažirani. U prvom dijelu sudionicima je prikazana realnost diskriminacije i njezini različiti oblici, što je potaknulo živu i zanimljivu raspravu, čiji je ishod bio da su osviješteni stereotipi iz njihovog životnog okruženja i vlastitih iskustava (za to je korištena Power Point prezentacija u kojoj je prikazan statistički pregled zastupljenosti žena u političkom i javnom životu, te odnos političkih aktera prema ženama).

Cilj radionice, u konačnici, bio je osvijestiti potrebu uravnotežene zastupljenosti muškaraca i žena u procesima odlučivanja u političkom i javnom životu.

Drugi dio radionice bio je usmjeren na potrebu za povećanjem zastupljenosti žena u predstavničkim i izvršnim tijelima vlasti na svim razinama. Jedna od važnih rasprava na javnoj tribini bila je kako provesti unapređivanje vođenja rodne statistike o političkoj participaciji žena na državnoj, županijskoj, gradskoj i općinskoj razini, kao i poboljšanje rodne ravnoteže u gospodarskom odlučivanju.

Kroz održavanje seminara sudionici su upoznati s Preporukom Rec (2003) Odbora ministara Vijeća Europe državama članicama o uravnoteženoj participaciji žena i muškaraca u političkom i javnom odlučivanju kao i drugim nacionalnim i međunarodnim dokumentima.

Tijekom cijelih radionica i javnih tribina, sudionici su aktivno bili uključeni u sve dijelove rada. Radionica se završila željom sudionika da se slične aktivnosti nastave. Uočljivo je bilo da su mladi ljudi željni stjecati znanja o ovoj temi na primjenjiv način. Udio sudionika prema spolu je uglavnom podjednak sa nešto većim udio sudionika ženskog spola (M47%, Ž53%), premda je evidentirano nešto veći udio sudionika

muškog spola na pojedinim radionicama, gdje se ciljano pozivalo predstavnike lokalne vlasti (načelnici, zamjenici i članovi vijeća) da sudjeluju u raspravi.

Konferencija sa predstavnicima JLS na temu rodno osjetljiv jezik

Konferencija je održana 20.05.2016. godine u općini Bošnjaci na kojoj je sudjelovalo 64 sudionika. Na konferenciji o rodno osjetljivom jeziku bili su prisutni svi relevantni dionici (načelnici općina sa LAG područja i šire, zamjenik župana VSŽ, pročelnici, predstavnici udruga, i javnih ustanova te dr..). U uvodnom dijelu sudionicima je predstavljen projekt *“Žene pokretači društva”* u kratkim crtama, te trenutno stanje po pitanju ravnopravnosti spolova u RH i rodna nejednakost u korištenju jezika u govoru i pismu sa relevantnim primjerima.

Cilj ove konferencije bio je potaknuti uporabu rodno osjetljivog jezika u tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao i u javnom govoru i medijima. Prilikom toga je iskazan pozitivan stav i htjenje da se narušene vrijednosti prema ženama svakako promjene. Dano je obećanje da će u buduće voditi brigu o rodnoj jednakosti u izražavanju i provesti promjene kako se diskriminacija po pitanju rodosti u jeziku više ne bi ponavljala.

Može se zaključiti da je ovaj dio aktivnosti postigao planirane rezultate i time doprinio ostvarivanju specifičnoga, a posredno, i općega cilja projekta.

Zahvaljujući nužnom angažmanu vodećih osoba JLS, predstavnika organizacija civilnog društva, zainteresiranih sudionika, volontera i stručnoj izvedbi voditelja radionice, aktivnost je ispunila zadane ciljeve.

Pozitivan odgovor na zahtjeve sudionika/ca radionica da se poveća broj radionica nositelji aktivnosti nisu mogli dati, iako su se zahtjevom za podrškom u vidu osiguranja potrebnih sredstava odmah obratili Uredu župana i Povjerenstvu za ravnopravnost spolova Vukovarsko – srijemske županije.

7. EVALUACIJA AKTIVNOSTI: Unaprijediti znanje i svijest o položaju žena u ruralnim područjima

Na samom početku provedbe pripremljen je anketni upitnik za žene koje žive na području LAG-a Šumanovci s ciljem prikupljanja informacija o ženama u ruralnim područjima u području obrazovanja, zapošljavanja i samozapošljavanja, zdravstvene zaštite, očuvanja kulturne baštine i gospodarskog razvoja.

Po završetku provedbe anketiranja u koje je sudjelovalo 360 žena pristupilo se obradi prikupljenih podataka te pripremi tiskanja publikacija . Publikacija je tiskana u 120 primjeraka, koja je namjenjena uredu za ravnopravnost spolova VSŽ, JLS sa područja LAG-a Šumaovci, no i drugim subjektima koji sudjeluju, na izravan ili neizravan način, na području odgoja i obrazovanja za rodnu jednakost.

8. EVALUACIJA VIDLJIVOSTI AKTIVNOSTI

Cjelokupan projekt bio je medijski dobro popraćen. Na početku, 22. rujna 2015. g. u prostorijama općine Bošnjaci održano je javno predstavljanje projekta „Žene pokretači društva“, a koji je financijski podržala Hrvatska banka za obnovu i razvoj kroz javni natječaj „HBOR u zajednici 2015.“.

Projekt su predstavili Verica Mušić, voditeljica projekta (LAG Šumanovci), i Paulina Perić, članica projektnog tima (stručna suradnica LAG-a Šumanovci). Vidljivosti projektnih aktivnosti posvećena je posebna pozornost. Odmah na početku provedbe, projekt je prezentiran široj javnosti kroz jedan pisani materijal koji je objavljen na web stranici nositelja aktivnosti, ali i na web stranicama JLS sa područja LAG-a.

Provedbom radio emisija na HRŽ pridonijela se i kontinuirana prisutnost projekta u medijima čime je šira javnost i izvan područja istočne Slavonije bila upoznata s aktivnostima ovoga projekta. U nastavku provedbe aktivnosti javnost je, putem medija, bila izvještavana. Za sudionike, šire korisnike i sudionike, kao radni materijal, pripremljeni su posebni blokovi, brošure, što je imalo i utjecaj na cjelokupnu vidljivost projekta.

Podjela informativnih i edukativnih letaka u znatnom broju (1900 letaka), izrada banera u svrhu promidžbe projekta, kontinuirano izvještavanje putem društvenih mreža (facebook), te podjela crvenih ruža i bijelih vrpca, kao podsjetnik na bitne datume u povijesti ravnopravnosti spolova, su osigurali vidljivost projekta te njegovu održivost.

9. ZAKLJUČAK

Sagledavajući složenost aktivnosti, ciljnu skupinu, sudionike i provedbu utemeljenu na međusektorskoj suradnji i sudjelovanju nositelja javne uprave, iskazana je visoka razina stručnosti, profesionalne i odgovorne provedbe. Nositelji provedbe u okviru skupine i s korisnicima su radili evaluaciju svih aktivnosti, posebno, bilježili i pratili potrebnom dokumentacijom, sve na visokoj stručnoj razini.

Sudionici/ce svih aktivnosti visoko su ocijenili projektne aktivnosti. Najuspješnije komponente projekta su:

Suradnja – posebno između nositelja aktivnosti i škola. Ispunjenje projektnih ciljeva i rezultata osiguralo se i kroz uspostavu suradnje s upravljačkim ustrojstvom u školama i organizacijom podrške sudionicima/cama u prenošenju stečenih znanja i vještina nositelja projekta.

Kapaciteti suradnika, javni prostori JLS iskoristili su se na kvalitetan način, a zauzvrat su dobili promociju svojih sadržaja i uloge javnog sektora uopće, približila se važnim korisnicima.

Neosporno, stvorena je atmosfera uvažavanja, povjerenja, suradnje između nositelja aktivnosti i ciljnih skupina projekta među nepoznatima i različitima, a nakon toga vidljiva spremnost za promjene. Ova kvaliteta suradnje doprinijela je kako uspješnoj i kvalitetnoj provedbi tako i motiviranosti sudionika/ca samovrednuju sebe i svojih odnose s drugima i drugačijima.

Primjenjivost i kvaliteta predavanja – sudionicima je pružena mogućnost sudjelovanja i iznošenja svojih mišljenja ravnopravno sa nositeljima vlasti, debatiranje, bez straha od posljedica za iznesene stavove. Potaknuti su i poučeni da ih utemeljeno zastupaju, uvažavajući drugačije stavove i različitost, općenito. Upućeni su na mnoge stereotipe i pripisane uloge što je duboko uvriježeno u našem društvu.

Potaknuti su na drugačije razmišljanje u odnosu na uvriježene, često konzervativne stavove, posebice kada je riječ o rodnoj ravnopravnosti. Ujedno, izazvani su da sami doprinesu kvalitetnijem i boljem životu u svojoj okolini što su entuzijastično prihvatili. Svakako, profesionalizam izvoditelja/ica bio je dopunjen odličnim odnosom sa sudionicima.

Dodana vrijednost u provedbi ovog projekta predstavlja aktivno uključivanje predstavnika jedinica lokalne samouprave od početka implementacije aktivnosti motivacije i uključivanja u problematiku diskriminacije žena. Općenito promatrajući, svi očekivani rezultati su ispunjeni. Na osnovi izvješća uočena je povećana razina rodno osviještenoga obrazovanja sudionika/ca programa.

Ujedno, povećan je i utjecaj na prevladavanje stereotipa o spolovima/rodu i diskriminacijskim stavovima. Provedbom ovoga projekta ostvario se značajan utjecaj i na cjelokupno područje projekta kao mogućnost obiteljima i lokalnoj zajednici u cjelini za izlazak i preveniranje kolektivne socijalne isključenosti područja.

U Drenovcima, 21. rujna 2016. godine